

Sygn. akt II Ca 812/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Nowicka

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SO Jerzy Dydo

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2012 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **I. M.**

przeciwko **S. M.**

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie

z dnia 14 sierpnia 2012r., sygn. akt I C 419/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego

rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Dzierżoniowie.

Sygn. akt II Ca 812/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2012r. Sąd Rejonowy

w D. oddalił powództwo I. M. przeciwko S. M. o uzgodnienie treści księgi wieczystej

nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie dla nieruchomości – lokalu mieszkalnego w D. na Osiedlu (...) z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wpisanie w dziale II tej księgi jako właścicieli I. M. i A. M.

na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej w miejsca S. M..

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że I. M. i A. M. zawarli związek małżeński 17 listopada 1989r. w B.- Ś.. W czasie trwania małżeństwa nie zawierali żadnych umów majątkowych małżeńskich. Przed ślubem każde z małżonków posiadało oddzielne konta bankowe. Oboje przebywali w Niemczech od 1987r. i tam pracowali.

Powódka miała dwa rachunki oszczędnościowe w Kasie Oszczędnościowej w B.. W dniu 28 czerwca 1991r. zrealizowała czek

w wysokości 8.500 DEM a 13 września 1991r. czek w wysokości 3.000 DEM.

W dniu 16 września 1991r. A. M. zakupił od I. C. lokal mieszkalny w D. na Osiedlu (...). Przy zawieraniu umowy obecna była także powódka. W §2 aktu notarialnego wpisano, że A. M. kupuje mieszkanie z majątku odrębnego, co potwierdziła powódka oraz , że nie będzie ona rościła pretensji majątkowych odnośnie majątku odrębnego męża. Po podpisaniu aktu notarialnego powódka prosiła notariuszkę o wyjaśnienie kwestii prawnych związanych z jej oświadczeniem.

Powódka była raz w tym mieszkaniu zaraz po jego zakupie. Później nie interesowała się jego losami. Dopiero w 2011r. zwróciła się o wyjaśnienie kwestii związanych z jej oświadczeniem zawartym w akcie notarialnym.

W 1991r. powódka otrzymała od swojej matki mieszkanie w B. położone przy ul. (...) jako darowiznę.

W dniu 27 czerwca 2008r. A. M. darował lokal mieszkalny

w D. na Osiedlu (...) swojemu bratu S. M..

Poczyniwszy takie ustalenia Sąd Rejonowy oddalił powództwo uznając po analizie zebranego w sprawie materiału dowodowego, że powódka nie wykazała w sposób jednoznaczny, iż środki na zakup tego mieszkania pochodziły z majątku dorobkowego jej i A. M.. Małżonkowie wyjechali do Niemiec w 1987r. i każde z nich przez dwa lata przed ślubem mogło w tym czasie zgromadzić majątek odrębny. Pierwszy czek powódka zrealizowała na trzy miesiące przed zakupem mieszkania, więc nie wiadomo czy rzeczywiście pieniądze te zostały przekazane na ten cel. Nie wykazała jaka była wartość pobranych kwot w złotówkach i czy odpowiadały one wartości lokalu wynikającej z aktu notarialnego . W 1991r. powódka otrzymała od matki darowiznę mieszkania w B. i pobrane z konta środki mogła przeznaczyć na jego remont lub urządzenie.

Ponadto nawet gdyby przyjąć, że mieszkanie zostało nabyte ze środków

z majątku wspólnego to zgodnie z art. 37§1 krio (w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy sprzedaży) ważność umowy zawartej przez jednego

z małżonków bez wymaganej zgody drugiego, zależy od potwierdzenia umowy przez drugiego małżonka. Powódka była obecna przy zawarciu umowy

16 września 1991r. i złożyła oświadczenie, że nie będzie rościła pretensji

do majątku A. M.. To oświadczenie należy uznać, zdaniem Sądu za potwierdzenie umowy w rozumieniu art. 37§1 krio. Powódka nie może się teraz powoływać na to, że nie rozumiała znaczenia czynności prawnej

w chwili zawierania umowy notarialnej. Za przyjęciem, że lokal mieszkalny został kupiony ze środków stanowiących majątek odrębny A. M. przemawia też fakt, iż powódka nie interesowała się losami tego mieszkania, bez zastrzeżeń przyjęła to, że zostało ono sprzedane za rzekome długi. Ponadto ważne dla Sądu jest to, że powódka ma zamiar rozwieść się

z A. M., a uwzględnienie żądania pozwu otwierałoby jej drogę do dalszych roszczeń związanych z podziałem majątku wspólnego

i ewentualnym rozliczeniem nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny.

W apelacji od powyższego wyroku powódka zarzuciła mu:

1) naruszenie przepisów postępowania – art. 233§1 kpc przez dokonanie błędnej oceny dowodów z kserokopii wyciągu konta nr (...) Kasy Oszczędnościowej B., zeznań stron i świadka A. M. polegającej na nietrafnym przyjęciu, że dowodzą one nabycia przez świadka nieruchomości z jego majątku odrębnego zgromadzonego przed zawarciem związku małżeńskiego;

2) naruszenie prawa materialnego – art. 31 krio w zw. z art. 32 i art. 33 krio w brzmieniu sprzed zmiany wprowadzonej ustawą z 17 czerwca 2004r. poprzez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów wyrażające się błędnym przyjęciem, że A. M. 16 września 1991r. kupił nieruchomość w D. z majątku odrębnego, w sytuacji gdy

w czasie jej zakupu obowiązywała między małżonkami ustawowa wspólność majątkowa.

Wskazując na te zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację powódki zważył co następuje:

Apelacja podlegała uwzględnieniu, aczkolwiek z innych przyczyn, niż

Sygn. akt II Ca 812/12

- 3 -

w niej wskazanych.

Jak wynika z ustaleń Sądu Rejonowego niekwestionowanych w apelacji powódka zawarła związek małżeński z A. M. 17 listopada 1989r. w B. – Ś. w Niemczech. Oboje mieszkali i pracowali

w Niemczech od 1987r., a także w 1991r. oraz obecnie. W trakcie trwania małżeństwa nie zawierali małżeńskich umów majątkowych. A. M. obecny na rozprawie apelacyjnej oświadczył, że aktualnie przed sądem niemieckim toczy się sprawa rozwodowa jego i powódki.

Powódka twierdziła w toku procesu, że pozostawała z A. M. po zawarciu małżeństwa w ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej i w związku z tym nabyty przez niego w trakcie trwania małżeństwa lokal mieszkalny wszedł do dorobku małżonków zgodnie z art. 31

i 32 krio w brzmieniu sprzed nowelizacji ustawą z 17 czerwca 2004r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw

(Dz. U. nr 162 poz. 1691).

Tymczasem sam fakt zawarcia związku małżeńskiego przed nabyciem oznaczonego prawa, nawet w połączeniu z faktem niezawarcia majątkowej umowy małżeńskiej nie wystarcza do rozstrzygnięcia, czy nabyte prawo weszło do majątku dorobkowego małżonków.

Poza obszarem zainteresowań Sądu Rejonowego w rozpoznawanej sprawie pozostawał fakt, iż I. M. i A. M. od 1987r. mieszkali w Niemczech a i tam w 1989r. zawarli związek małżeński. Nie wiadomo czy posiadali wówczas obywatelstwo polskie czy niemieckie,

czy małżeństwo zawarli przed niemieckim urzędnikiem stanu cywilnego, czy przed konsulem w trybie art. 26 ustawy z dnia 13 lutego 1984r. o funkcjach Konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz. U. nr 215 poz. 1823 z 2002r. ze zm.), a więc czy stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają prawu polskiemu czy niemieckiemu. Małżonkowie przez cały czas trwania ich związku mieszkali w Niemczech a obecnie przed niemieckim sądem toczy się ich proces rozwodowy. Tak więc samo miejsce zamieszkania może mieć zasadnicze znaczenie dla istniejącego między nimi reżimu majątkowego.

Podstawą niemieckiego prawa cywilnego jest Kodeks cywilny ((...)) , który reguluje także majątkowe ustroje małżeńskie. Ustrojem ustawowym w Niemczech jest ustrój rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobku w razie ustania małżeństwa (§1363-1390 (...)) . Oznacza to, że w Niemczech każdy z małżonków jest wyłącznym właścicielem swojej części majątku i przez czas trwania małżeństwa majątek wniesiony pozostaje odrębny dla każdego z małżonków. Dopiero

- 4 -

po rozwiązaniu małżeństwa jeden z małżonków może mieć roszczenie wobec drugiego małżonka o wyrównanie przyrostu majątku małżonków według przepisów (...). Jeżeli małżonkowie nie zawrą umowy małżeńskiej to żyją

automatycznie w ustroju wspólności przyrostu majątku małżeńskiego, który charakteryzuje się rozdzielnością majątkową i oddzielną odpowiedzialnością

za długi (vide: Zarys niemieckiego prawa cywilnego G. Z.

i B. Ł., Wydawnictwo (...), B. 2004r. str. 84-87).

Zatem dotychczas zebrany materiał dowodowy nie pozwala ustalić jakiemu prawu podlegały i podlegają stosunki majątkowe między małżonkami I. i A. M., czy nabyty przez tego ostatniego w 1991r. lokal mieszkalny w D. należy do majątku wspólnego małżonków, czy też do jego majątku osobistego, a co za tym idzie czy istnieje niezgodność między stanem prawnym tej nieruchomości ujawnianym w księdze wieczystej nr (...) a rzeczywistym stanem prawnym.

Tym samym Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, co powoduje konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Ponadto o zaliczeniu poszczególnych przedmiotów do majątku wspólnego lub osobistego małżonków nie decydują złożone przez nich oświadczenia, że nabywany przedmiot wchodzi w skład określonej masy majątkowej, gdyż samo takie oświadczenie w razie pozostawania małżonków

w ustroju wspólności majątkowej ustawowej nie może stanowczo wyłączać skutków wynikających z przepisów art. 31-34 krio (vide: postanowienie

SN z 2 marca 2012r., I CSK 393/11, Lex nr 1211142).

Stąd nawet gdyby małżonkowie M. w swoich stosunkach majątkowych podlegali polskiemu kodeksowi rodzinnemu i opiekuńczemu to samo oświadczenie powódki w akcie notarialnym z 16 września 1991r. potwierdzające fakt zakupu nieruchomości przez jej męża z majątku odrębnego nie jest prawnie skuteczne i nie przesądza definitywnie czy nieruchomość ta rzeczywiście została nabyta do majątku odrębnego małżonka.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy przeprowadzi

na powyższe okoliczności dowody wskazane przez strony , w tym przesłucha ponownie świadka A. M. i strony oraz zobowiąże je

do przedstawienia stosownych dokumentów mając na uwadze rozkład ciężaru dowodu (art. 6 kc i art. 232 kpc) a zebrany materiał dowodowy podda wnikliwej ocenie i wszechstronnie rozważy zgodnie z przepisem art. 233 kpc.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy stosownie do art. 386§4 kpc uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Dzierżoniowie.